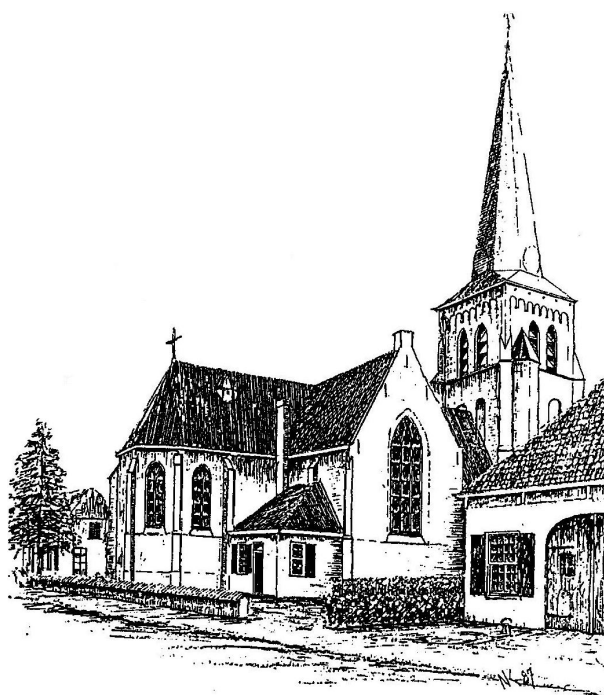

ZESTIENDE ZONDAG D.H.J.

‘Zo leert uw Heer en meester, dat
rechtvaardigen menslievend moeten zijn
en krijgen zondaars de kans
naar Hem terug te keren.’
(Wijsheid 12,19)

VOORAF

Orgel

INTREDE.

Lied.

*Het leven; 3c.
Sytze de Vries/Willem Vogel*

WELKOM.

*Een jaar telt inmiddels
meerdere begin- en eindpunten.
Voor wie dit nog weet,
vangt het kerkelijk jaar aan
met de eerste Adventszondag.
Voor de westerse wereld
is 31 december
de laatste dag van het jaar.
En het werkjaar eindigt
voor de meesten van ons
met het begin van de zomervakantie.
Dan ben je
even los van al wat moet,
even vrij om te doen wat je wilt,
even weg van de dagelijkse gang.,
even alle tijd voor jezelf en elkaar.
Laat het zo zijn.*

*Welkom u allen vanavond hier
omwille van elkaar in Gods naam.*

Lied.

Het leven; 2c.

SCHULD BEKENNEN.

V.: De nood die er heerst
en ik niet lenig;
de helpende hand
die ik niet toesteeek;
de troost die wordt gevraagd
en ik niet breng.

A.: **Het zij me vergeven
door wie er onder lijden.**

V. Het recht
dat wordt geschonden
en ik niet verschaf;
de liefde die ik niet toon.
De trouw die ik beloof
en niet opbreng.

A.: **Het zij me vergeven
door wie er onder lijden.**

V. De wonden die
worden toegebracht
en ik niet heel;
het leven dat ik schend.
Mijn God die me vraagt
en die ik afval.

A.: **Het zij me vergeven
door wie er onder lijden;
het zij me vergeven
door U, mijn God.**

BEZINNING.

Woord en lied

Lied.

*Verbreek de kilte; C 1
Sytze de Vries/Willem Vogel*

*Wie zijn eigen mening adoreert
doet aan afgoderij.*

Lied.

Verbreek de kilte; C 2

*Wie maar één weg kent
stuurt velen de verkeerde kant op.*

Lied.

Verbreek de kilte; C 3

*Wie maar één doel voor ogen heeft
wordt er tenslotte blind van.*

Lied.

Verbreek de kilte; C 1

GEBED.

Als gist onweerstaanbaar
als adem ongrijpbaar
als lief en leed onbeschrijflijk

zijt Gij die leeft in
liefde gevraagd, liefde gegeven, -
Gij die groeit in
trouw verhoopt, trouw bewezen, -

Gij die als adem
ons in- en uitgaat, -
Gij die ons
zoals de wind de vogels
draagt door tijd en eeuwigheid.

Amen.

Lied.

*Alles wat adem heeft; 1c.
I. Gerhardt/A. Oomen*

EERSTE LEZING.

Wijsheid 12,13.16-19

*Voor de mensen die niet begrepen dat God niet ingrijpt
in een bandeloze wereld, schreef de Wijze dit.*

Als geen ander draagt God zorg voor alle mensen.
Tegenover wie zou Hij zich moeten verantwoorden ?
Al wat bestaat behoort Hem toe en daarom wil Hij
rechtvaardig zijn. Alle mensen zijn de zijne en
daarom wil Hij allen sparen. Wie dit ontkent, zal het
ervaren en wie dit erkent maar Hem toch uitdaagt,
gaat niet vrijuit.

Hij is heer en meeste en laat dit zien zoals hij het wil: zachtmoedig en mild. Zo leert uw Heer en Meester, dat rechtvaardigen menslievend moeten zijn en krijgen zondaars de kans naar Hem te terug te keren.

Lied.

Alles wat adem heeft; 1c.

HET EVANGELIE.

Matteüs 13

Jezus hield de mensen deze gelijkenis voor:

‘Het Rijk der hemelen lijkt op een man die op zijn akker goed zaad had gezaaid. Maar terwijl de mensen sliepen, kwam zijn vijand, zaaide onkruid tussen de tarwe en ging heen.

Toen de halmen opgeschoten waren en vrucht hadden gezet, stak ook het onkruid de kop op. De knechts repten zich naar hun baas en zeiden: Heer, u hebt toch goed zaad op uw akker gezaaid ? Waar komt dan dat onkruid vandaan ? Hij antwoordde hun: Dat is het werk van een vijand. De knechts zeiden hem: Wilt u dan dat we het bijeengaren ? Maar hij zei: ‘Nee; ik ben bang dat je met het onkruid ook de tarwe uittrekt. Laat beide samen opgroeien tot de oogst. En met de oogsttijd zal ik de maaiers zeggen: Haal eerst het onkruid bijeen en bind het in bussels om te verbranden, maar sla de tarwe op in mijn schuur.’

Lied.

Alles wat adem heeft; 1c.

MEDITATIE.

*Godlof dat onkruid niet vergaat.
Het nestelt zich in spleet en steen,
breekt door beton en asfalt heen,
bevolkt de voegen van de straat.*

*Achter de stoomwals valt weer zaad:
de berenklaau grijpt om zich heen.
En waar een bom zijn trechter slaat
is straks de distel algemeen.*

*Als hebzucht alles heeft geslecht
straalt het klein hoefblad op de vaalt
en wordt door brandnetels vertaald:*

*‘Gij die miljoenen hebt ontrecht:
zij kómen - uw berekening faalt.’
Het onkruid wint het laatst gevecht.*

(Ida Gerhardt *Vijf Vuurstenen* 1974)

De dichteres Ida Gerhardt is door haar psalmen met name bekend in kerkelijke kringen. Ook in dit kerkje klinken zeer regelmatig haar psalmvertalingen: *Alles wat adem heeft* en *Bronnen en al wat in het water leeft*. Minder bekend zijn haar ‘gewone’ teksten. Toch geeft zij juist in gedichten zoals *Aan de Overzijde*, *Paasmorgen* en *Ouder worden* weer, hoe het leven en haar eigen bestaan spreken van het diepe Mysterie waarin zij deelt en gelooft.

In andere gedichten blijkt hoe kritisch zij tegen 't dagelijks kleine en grote gebeuren aankijkt.

*De groene snoek, gevangen
na wild en sterk verzet
en dan, naar visserswet,
tegen de wilg geslagen
die hem de kop verplet -
het beeld vervolgt mij dagen.*

*Mijn levende verlangen:
houd gij het van hun trage
aassnoeren, God, gered !*

Zij noemt dit gedicht *De geduldigen* en wil er blijkbaar meer mee dan 'dieren beschermen'. Zo blijkt ook haar *Onkruid* méér te betekenen dan een pleidooi voor berenklaauw en brandnetel die opschieten in de berm van waar mensen hun harde wegen aanleggen en oogsten telen. Het is een loflied op de mensen die machteloos staan tegenover alle geweld en gewin, maar niet uit het veld te slaan zijn, 'de kop opsteken' en tenslotte als 'n profeet de toekomst aanzeggen:

*'Gij die miljoenen hebt ontrecht:
zij kómen - uw berekening faalt.'*
Het onkruid wint het laatste gevecht.

Ook de parabel die Matteüs en alleen hij vertelt, gaat natuurlijk niet over een probleem van agri-culturele aard en de oplossing daarvan. Een man heeft goed zaad gezaaid, maar buiten zijn weten om heeft iemand 'die hem niet moet' er iets tussen gestrooid wat voor hem onkruid is. 'Weg ermee' is zijn eerste reactie, maar hoe zie je - terwijl alles nog opkomen en rijpen moet - wat koren of kaf, kruid of onkruid is ? Vertaald naar de tijd van de eerste christenen, is het mogelijk dat het hen ging om mensen binnen de christengemeenten die zich niet aan wet en regel hielden of wellicht over mensen die uit andere culturen - de griekse, romeinse - kwamen en door sommige jodenchristenen als rotte appels in de mand beschouwd werden. Ook Jezus van Nazaret is met zijn ideeën en optreden destijds door de gevestigde orde als onkruid op hun gebaande wegen beschouwd. Maar alsof hij de parabel van het onkruid kende, adviseerde rabbi Gamaliël de zelfgenoegzame joodse overheden:

*'Laat Jezus ' volgelingen begaan. Want
als wat ze doen en willen mensenwerk is,
dan zal het op niets uitlopen.
Is het echter van godswege, dan is het niet te stuiten
en zou je zelf tegen God in verzet zijn.'* (Hand.5,34-39)
Gamaliël heeft de vervolging van de christenen,
de gevangenneming van hun leiders en
de dood van Stefanus niet kunnen voorkomen.

Zijn wijze advies om, wat in de ogen van de
gevestigde orde niet deugt, niet meteen als
overwoekerend onkruid te beschouwen,
heeft echter tot op vandaag de eeuwen overleefd.

Er is de laatste halve eeuw ontzettend veel gebeurd en
veranderd in kerk en samenleving.
Veel wat vertrouwd en dierbaar was verdween.
Sommigen noemden het bewuste afbraak
en zagen onkruid het goede zaad overwoekeren.
Anderen begrepen dat de christelijke traditie
oud geworden, scheef en dicht gegroeid was.
Zij gingen, vaak met weemoed in het hart en
niet gerust op de goede afloop, bij de bron
op zoek naar nieuwe inspiratie, nieuwe vormen van
persoonlijk, sociaal en religieus beleven.
Nu, op de dag van heden, lijkt bijna alles,
wat in de jaren zestig van de vorige eeuw begon als
schuchtere pogingen om het christendom onder het
stof vandaan te halen, verdacht en moet het als
onkruid uit de weg geruimd worden.
Onlangs zei een bestuurder van de Bossche
bisschopskerk: 'Je hoeft het niet met Rome eens te
zijn, maar dit is wel een rooms-katholieke kerk;
anders doe je maar niet mee.'
Dit soort opmerkingen van hogerhand over
het éne geloof en over mensen de deur wijzen,
zijn de laatste tijd niet van de lucht.
De parabel van het goede zaad en het onkruid
is eeuwenoud en zo actueel als de dag van vandaag.

Kort orgel

BELIJDENIS

Lied. *De kerk is daar waar
Adri Bosch/Willem Vogel*

ONDERBREKING. Brood en beker
orgelspel en collecte

BROOD EN BEKER.

*Het simpele gerei,
het brood dat is gesneden,
de stilte, de gebeden -
want de avond is nabij.*

*Uit tranen en uit pijn
dit samenzijn verkregen:
bij sober brood de zegen
twee in úw naam te zijn.*

*Waar aan de witte dis
uw teken wordt beleden
verschijnt Gij: 'u zij vrede'.
Gij Brood - gij Wijn - gij Vis.
(Ida verhardt Disgenoten)*

GEDACHTENIS.

*Bid voor de zieken
en wie van ons mankeert niets ?
Bid voor die in het ongewisse verkeren
en wie van ons tobt nergens over ?
Bid voor die zorgzaam waken
en wie van ons wordt niet gevraagd ?*

*Bid voor die ons van nabij
zijn voorgegaan in de dood.
Met eerbied noemen wij:*

*Gedenk ook allen die waar ter wereld ook
bezwijken onder geweld
omkomen van honger
sterven aan een slopende ziekte.*

*Wie gedenkt dankt,
wie dankt gedenkt die leven.*

Lied.

GEBED AAN TAFEL.

*Gezegend zijt Gij om adem en licht,
de bron uit wie wij geboren,
de einder waarheen we gaan.*

*Gezegend zijt Gij om zon en maan,
alles en alles in het bestaan geroepen,
het onnoembare wonder dat wij beleven.*

*Gezegend zijt Gij om hart en ziel,
de hoop die gaande houdt,
de belofte waarop wij koersen.*

A.: GEZEGEND ZIJT GIJ, O HEER

*Gezegend zijt Gij
om die zorgzaam doen
wat alledag vraagt,
eerbiedig omgaan met het leven,
nooit genoemd Uw naam waar maken.*

*Gezegend zijt Gij
om kracht en woord
van profeten toen en nu,
die opstaan tegen alle pijn
en mensen waardig leven geven.*

*Gezegend zijt Gij
om Jezus Christus,
die vervuld van U
vol vertrouwen in het Leven,
mensen trouw was tot het uiterste.*

A.: GEZEGEND ZIJT GIJ, O HEER

*Gezegend zijt Gij om die ten afscheid
brood nam, brak, deelde
en zijn vrienden zei:
Dit ben Ik, met hart en ziel
het Leven met u gedeeld.*

*Gezegend zijt Gij om die op het laatst
zijn beker overreikte
en zijn vrienden zei:
neem deze van Mij over,
deel hem samen, geef hem door;
mijn testament voor u, een nieuw begin.*

*Gezegend zijt Gij
om die tenslotte zei
te leven zoals Hij:
trouw aan mensen koste wat kost;
in vertrouwen op de Vader, in wie
alles en allen worden voltooid.*

A.: GEZEGEND ZIJT GIJ, O HEER

*Gezegend die zijn als Hij:
voor stommen te spreken
voor doven te horen
voor blinden te zien.*

*Gezegend die zijn als Hij;
met het volste vertrouwen in
alles komt goed;
Liefde heeft het laatste woord.*

*Gezegend die zijn als Hij:
in geen dood, geen graf berusten,
aan geen kwaad ten onder.*

Gezegend die bidden zoals Hij:

ONZE VADER.

COMMUNIE.

Brood en
leven delen.

*Deel brood en beker.
Deel met Hem het leven
waarin wij één zijn en
waarvan God het hart is.*

ONDER DE UITREIKING.

Lied.

GEBEDEN.

*Voor allen die
met ons het leven delen
en niet te eten,
niet te drinken hebben; -
allen die lijden
onder geweld en gewin.*

K.: Dat mensen de eeuwen door *t.: P. Verhoeven*
in treur- en loflied *m.: W. Vogel*
van U zijn blijven zingen -

A.: **het moet U, God, een wonder zijn
groter dan uw schepping
groter dan de mens.**

*Voor allen die
met ons het leven delen
en door wat hen overkomt
de moed hebben verloren; -
door wat overal gebeurt
alle vertrouwen hebben opgezegd.*

K.: Dat mensen de eeuwen door
in smEEK- en dankgebed
tot U zijn blijven bidden -

A.: **Het moet U, God, een wonder zijn
groter dan uw schepping
groter dan de mens.**

*Voor allen die
met ons het leven delen
en alleen niet verder kunnen; -
allen die zijn aangewezen
op andermans helpende hand.*

K.: Dat mensen de eeuwen door
bij tij en ontij
op U zijn blijven hopen -

A.: **Het moet U, God, een wonder zijn
groter dan uw schepping
groter dan de mens.**

K.: Ga in alles met ons mee.
Haal ons, God door alles heen.

ZEGENWENS.

Zegenen wij elkaar
menselijk en nabij.
en laat alle leven
gezegend zijn in Gods naam,
Vader Zoon en heilige Geest

AMEN.

ORGELSPEL